

Suositus reumatologiien määrät Suomessa - Taustamuistio

- Muistion tarkoitus:** Tämän muistion tarkoitus on tarjota taustatietoa suositukseen reumatologiien määrät Suomessa.
- Reumatologikoulutus:** Erikoislääkärikoulutusuudistuksen myötä tulee tärkeämmäksi arvioida reumatologiien tarvetta, jotta asukkaille voidaan tarjota tarvittavat reumatologin palvelut. Suomessa on yhdenmukainen käsitys, että reumatologeista on tällä hetkellä pulaa. Tarvittavasta reumatologiien määrät ei kuitenkaan ole esitetty perusteltua arviota.
- Reumasairaudet:** Tulehdukselliset reumasairaudet ovat lisääntyneet viimeisen viidentoista vuoden aikana ja niitä sairastaa KELAn lääkekorvausoikeuksien perusteella 2,1% suomalaisista. Huonosti hoidettuna reumasairaudet heikentävät elämänlaatua sekä toimintakykyä ja lisäävät työkyvyttömyyden vaaraa jo sairauden varhaisvaiheessa (*Puolakka 2019, Puolakka 2005*). Reumasairauksien lääkehoito on kehittynyt 2000-luvulla lääkeyhdistelmien ja biologisten lääkkeiden myötä, minkä vuoksi yhä useampi reumapotilas hyötyy erikoislääkärin hoidosta. Erityisesti varhaisvaiheessa toteutetulla määrätietoisella hoidolla työ- ja toimintakyvyttömyyttä voidaan ehkäistä, mutta silti nivelreumaa ja selkärankareumaa sairastavien riski joutua ennenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle on 2-3 kertainen taustaväestöön verrattuna.
- Kysymyksen määrittely:** Reumatologiien määrän voi laskea ja määrittellä useammalla tavalla. Jokaiseen tapaan liittyy etunsa sekä ongelmansa ja määrittelytapa vaikuttaa lopulliseen lukusuositukseen ja tulkintaan. Pitää huomioida puhutaanko **1)** reumalääkäriresurssin määrät potilastyössä, **2)** reumalääkäreiden (henkilöiden) määrät vai **3)** reumalääkärivirkojen määrät.
- 1. Reumatologiresurssin tarve Suomessa (=henkilötyövuotta/työpanos potilastyössä)**

Kysely reumalääkäriresurssista sairaanhoitopiirien vastuu reumatologeille on toteutettu syksyllä 2018. Kysely antaa käsityksen potilastyössä toimivasta reumatologiresurssista julkisissa sairaaloissa, mutta ei huomio opetus, tutkimus, hallinnollisessa ja yksityissektorilla työskentelevien reumatologiien työpanosta. Tiedon päivittäminen vaatii esim. kerran vuodessa tapahtuvan tilannekyselyn sairaanhoitopiirien vastuureumatologeilta.
 - 2. Reumalääkäreiden (=henkilöiden) tarve Suomessa**

Tarkka henkilömäärä on terveydenhuollon ammattioikeuksia valvovassa Valvirassa tiedossa. Valvira voi luovuttaa tietoja tietopyynnön perusteella. Tietojen poiminnalle tulee hintaa joitakin satoja euroja ja pyyntö vaatii hallinnollisen käsittelyn. Ongelma on

myös, että reumatologin ammattioikeus ei tarkoita että ko. lääkäri työskentelee reumatologina, jolloin reumalääkärien lukumäärä voi olla huono mittari palvelutarjonnalle. Valviran rekisteriin liittyy myös tulkinnallista vaikeutta kahden erikoislääkäritutkinnon suorittaneiden osalta.

3. Reumalääkärvirkojen tarve julkisissa sairaaloissa Suomessa

Reumatologeille merkityt virkapohjat eivät välttämättä kerro montako reumatologia käytännössä työskentelee sairaalassa, koska virkapohja voi olla jokin muu.

Reumatologi resurssin määrä tällä hetkellä julkisissa sairaaloissa:

Syksyllä 2018 sairaanhoitopiirien vastuu reumatologeille tehdyn kyselyn perusteella Suomen julkisissa sairaaloissa käytettävissä oleva reumatologi resurssi on keskimäärin 1,15/100 000 asukasta eli 1 reumatologi /87 000 asukasta. ERVA-alueittain vaihteluväli on 1 reumatologi /58 000 - 106 000.

	Reumatologiresurssi julkisissa sairaloissa	Väestö / Reumatologiresurssi
HYKS ERVA	20,6	104278
HUS	13,7	119293
Päijät-Häme	2,6	81749
Etelä-Karjala	2,5	52202
Kymenlaakso	1,8	94872
TAYS ERVA	12,8	70332
Pirkanmaa	9,8	54071
Etelä-Pohjanmaa	2	98286
Kanta-Häme	1,8	96545
TYKS ERVA	8,5	102399
Varsinais-Suomi	5	95709
Satakunta	2	110870
Ahvenanmaa	0	ei reumatologia
Vaasa	1,5	113406
KYS ERVA	14,05	57899
Pohjois-Savo	5,55	44644
Keski-Suomi	3,8	66487
Pohjois-Karjala	1,5	111732
Etelä-Savo	2,2	46570
Itä-Savo	1	43005
OYS ERVA	6,95	106734
Pohjois-Pohjanmaa	3	136098
Lappi	1,3	90540
Kainuu	1	74803
Länsipohja	0,8	78130
Keski-Pohjanmaa	0,85	92354
SUOMI yhteensä	62,9	87028

Reumatologimäärät muissa maissa:

1. Ruotsi

Ruotsin Reumatologinen Yhdistys on asettanut henkilöperusteiseksi tavoitteeksi 1 reumatologi / 20-25 000 asukasta (5 reumatologia /100 000 asukasta). Taustalla on aiempi resurssiperusteinen tarvearvio 1 reumatologi /40 000 asukasta, joka on tiukennettu ja muutettu henkilömääräksi, joka huomioi esim. osa-aikaisesti työskentelevät ja muissa kuin potilastyössä työskentelevät.

Tiukempi tavoite ei toteudu millään alueella. Etelä-Ruotsin ja Tukholman alueella reumatologi tilanne on paras, arviolta 2,7-3,5 reumatologia /100 000 asukasta

2. Norja

Norjassa ei ole lukumääräistä suositusta reumatologi määristä. Vuonna 2016 julkisia reumatologin virkoja oli Norjassa 1 virka/44 000 asukasta. Ongelma on kuitenkin suuri alueellinen vaihtelu eli 1 virka / 30 - 85 000 asukasta.

Julkisten sairaaloiden reumatologin virkojen määrää on seurattu ja niitä on lisätty 2011-2016. Lisäys ei kuitenkaan ole riittävä Norjan Reumatologisen Yhdistyksen mielestä, kun huomioidaan väestön kasvu.

3. Tutkimustieto

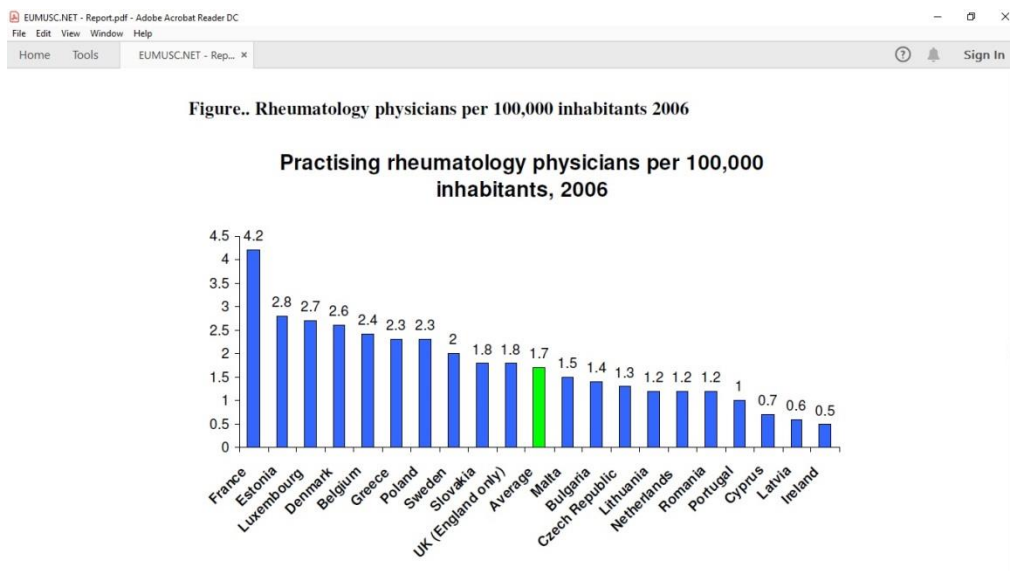
Dejaco et al. vertailivat arvioita resurssiperusteisesta reumatologi tarpeesta eri maissa julkaistujen tutkimusten perusteella. Tietoa löytyi Yhdysvalloista, Kanadasta, Saksasta, Espanjasta ja Iso-Britanniasta. Reumatologiresurssien tarpeen arviot/ennusteet 2000-luvulla vaihtelivat 1,16/100 000 (Iso-Britannia) ja 3,5/100 000 (Espanja) välillä eli 1 reumatologi / 29 000 – 86 000.

*Dejaco et al: Rheumatology Workforce Planning in Western Countries: A Systematic Literature Review
Arthritis Care & Research
Vol. 68, No. 12, December 2016, pp 1874–1882*

4. EULAR

Euroopan reumatologinen yhdistys ei ole arvioinut reumatologi tarvetta. EULAR on kuitenkin tehnyt yhteistyötä eumusc.net hankkeen kanssa, joka selvittänyt reumatologi määriä EU maissa vuonna 2006 **(Kuva)**.

Kuva.

Muut erikoisalalat Suomessa: Selvitetty TAYSin muiden erikoisalojen vastuukouluttajilta (hematologia, endokrinologia, nefrologia ja infektiosairaudet), onko heidän erikoisaloillaan tehty arvioita erikoislääkärien lukumääräisestä tarpeesta väestön palvelutarpeen kattamiseksi. Millään em. erikoisalalla ei ole tällaista lukumäärää arvioitu tai suositeltu. Käytännössä erikoislääkäri tarvetta on arvioitu ”näppituntumalta” ja toiminta on sopeutunut siihen lääkärimäärään joka ollut käytössä.

Kirjallisuutta

Puolakka K, Kautiainen H, Rantalaiho V, ym. Reumapotilaiden siirtyminen työkyvyttömyyseläkkeelle vaihtelee sairaanhoitopiireittäin. Suomen Lääkärilehti 12/2019, 754-758.

Puolakka K, Kautiainen H, Möttönen T, et al. Early suppression of disease activity is essential for maintenance of work capacity in patients with recent-onset rheumatoid arthritis: five-year experience from the FIN-RACo trial. Arthritis Rheum. 2005 Jan;52(1):36-41.

Tampereella 29.5.2019

Jarno Rutanen, reumatologi, LT

Reumasairauksien koordinaatiokeskuksen koordinaatioreumatologi

Pia Isomäki, reumatologi, dosentti

Reumasairauksien koordinaatiokeskuksen vastuureumatologi